

Ons huis staat in brand

Dirk Holemans

Toegegeven, ik kon geen andere of betere titel bedenken. Toch niet na het lezen van het wereldrapport over biodiversiteit. Want het tart elke verbeelding, of preciezer: het valt buiten het kader van wat we ons als mogelijke toekomsten kunnen verbeelden. En uit onderzoek weten we dat onze hersenen redelijk lui zijn: behalve in heel bewuste periodes, gaan we ervan uit dat de toekomst de verderzetting van het heden is. Dat we dus morgen kunnen blijven doen wat we vandaag doen. En in het dagelijkse leven is dat evident en levensnoodzakelijk, dat we bijvoorbeeld morgen op de fiets of achter het stuur nog allemaal aan de rechterkant van de weg rijden. Maar die logica, toegepast op samenlevingsniveau, doet ons net de das om. Ze ondermijnt de natuurlijke structuren die ons toelaten een wereld op aarde uit te bouwen. Dat blijkt zwart op wit uit het evaluatierapport over de staat van de biodiversiteit van het Intergouvernementeel Platform over Biodiversiteit en Ecosysteemdiensten (IPBES).

Dit rapport vormt zowat de tegenhanger van de befaamde klimaatrapporten van het IPCC (International Panel on Climate Change). Al jaren discussiëren we over de gevolgen van de aan de gang zijnde klimaatontwrichting. Niet dat onze regeringen de nodige systeemverandering doorvoeren — alles behalve dat — maar we zijn er ons van bewust dat het niet klopt, dat er ons iets boven het hoofd hangt. Het ineenstorten van de biodiversiteit haalt veel minder het nieuws, hoewel de rapporten over de zogenaamde Planetary Boundaries ook al enkele jaren aangeven dat we op vlak van biodiversiteit nog veel verder de veilige grenzen overschreden hebben dan het geval is bij de klimaatopwarming.

Wie de commentaren van de experts leest, kan er echt niet omheen. De voorzitter van het rapport, professor Bob Watson, stelde: *'Boy, we are in trouble'*. Een Leuvense hoogleeraar Natuurbehoud schreef in *De Standaard* *'Geruisloos is zich een drama aan het voltrekken'*.

We beseffen het niet, maar zonder gezonde ecosystemen: geen zuivering en berging van zoet water, geen stabiele temperaturen, geen hout voor twee miljard mensen die hout gebruiken als hun primaire energiebron, geen nieuwe medicijnen op basis van wat we ontdekken in de natuur, geen voedsel voor de vissen die deel van ons voedsel uitmaken... En zo kunnen we nog een tijdje door gaan. De mensheid bedreigt ongeveer een miljoen soorten op aarde. En dat is geen toekomstmuziek, het is al enkele decennia

bezig. Ooit gehoord van de Noordelijke witte neushoorn? U zult hem niet meer zien, vorig jaar stierf het laatste exemplaar in gevangenschap. En dat is dan nog een tot de verbeelding sprekende soort, vele kleinere dieren, planten en micro-organismen zullen verdwijnen zonder bericht. De oorzaak: de consumptie- en productiewijze van de middenklasse wereldwijd. Neem alleen al onze voedselgewoonten: om ons voedsel te telen, gebruiken we bijna 75 procent van de zoetwatervoorraden wereldwijd.

Het sterke aan het rapport is dat het duidelijke taal spreekt. Het stelt onze verslaving aan economische groei in vraag, legt de vraag op tafel wat we bedoelen met 'een goed leven leiden'. Dat kan niet langer het steeds meer consumeren zijn, maar zal zich moeten richten op een goede relatie met de natuur. We zullen ons grondig moeten herbezinnen over wat we als samenleving als 'gemeenschappelijk goed' aanzien, erkennen en beschermen. En dat laatste is erg nodig, mondiaal maar ook in onze eigen regio. U kent het gecombineerd falen van de vorige Vlaamse regering: te weinig moed om het opsouperen van de open ruimte een halt toe te roepen, te afhankelijk van lobbygroepen om het kappen van bossen voor industrieterreinen tegen te houden of landbouw echt te reguleren zodat onze waterkwaliteit eindelijk verbetert. En te laf om een kilometerheffing te verdedigen omwille van electorale koorts.

Het biodiversiteitsrapport is zonder meer slecht nieuws, een alarmsignaal, hopelijk een wake-up call van jewelste. Daarbij is het belangrijk in te zien dat wat goed is om de biodiversiteit te beschermen, ook goed is om de klimaatontwrichting te vertragen en hopelijk een halt toe te roepen. We spreken dan ten eerste over het drastisch omgooien van onze landbouw- en voedselgewoontes, met een toekomstgerichte landbouw die bodems verzorgt zodat ze koolstof vasthouden in plaats van de grond kapot te bemesten en sproeien; daarnaast ook andere en gezondere voedingspatronen met minder vlees en zuivelproducten. Ten tweede moeten we veel grotere delen van onze bossen en oceanen radicaal beschermen: wetenschappers spreken van ongeveer dertig procent.

Er is dus niet alleen nood aan een Green New Deal, die gaat om een rechtvaardige transitie naar een sociaal-ecologische economie. We hebben ook een Global Deal for Nature nodig. De nieuw verkozen volksvertegenwoordigers in ons land, en bij uitbreiding alle leden van het nieuwe Europese Parlement, weten wat hen te doen staat. Vanaf dag één na hun eedaflegging.